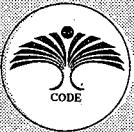

Jekabaara

Cikela ceman n'a musoman kunnafonisében

a be bɔ kalo o kalo
Jamana baarada la BP: 2043 Bamako (Mali)

CMDT KO: KOORI NUMANSORO NI FOROKENE BABO TE BEN

Ne 5

KALO LADILIKAN

Desanburukalo baara kologirinw ye koori sannifeere ani kalanw waleyali ye. O bɔc n'a ta, hakili ka kan ka to baara minnu na, olu ye koori sannifeere. O Siratege la, an ka kan k'an janto :

koori bokonuman na ;
koorisugu ladonkonuman ;
Ka manaborew senbo koɔribɔ minenw la.

ka kaminonw lafa teliya la, ka bɛn u fa hake ma.

Fen min ye musow demenni taabolo ye nin kalo fila ninnu (Nowanburukalo ni desanburukalo) na, o ka kan ka jɛsin nakobaaraw ma ani baganmissen latulo baaraw.

Dawuda Mace Dawo
CMDT ciñebolofarakuntigi dankan.

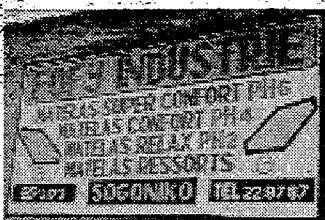
MALI TOGODALAMUSOW TOGOLAKENE SIGIRA SEN KAN MOTI, OKUBURUKALO TILE 15, SAN 1997

Ne 7

DAAMUMA

Fofi
baarada
ka
matelaw
(payasi)

Aw ka lafiya n'aw ka daamu, an'aw ka dudenw ni dugudenw ka keneya sabatili koson, a'ye matela Fofi ke aw dalan ye.
Sogoniko, BP 2173 - Telefoni: 22.87.87 Bamako (Mali)

LAFIYALEN

MAGAMAN

Aw ka lafiya n'aw ka daamu, an'aw ka dudenw ni dugudenw ka keneya sabatili koson, a'ye matela Fofi ke aw dalan ye.

"Kalan be mogo son hakili la, nka kunnafoni be mogo bɔ kunpañ na". Yoro Ulen Sidibe

Mun de tora?

Okutoburukalo temennen kera donba ye Mali jamana kono. Kerenkerenya la, an ka togodalamogow bolo. 1997 san okutoburukalo tile 15 don, Malitunkun naani togodalamusow ye nognoscro Motti mara kono. (O nognye kunnafoniw be ne 7 la). An bee b'a kalama ko lajeba fila de kera togodalamogow (u bee, ce ni muso) togo la Mali kono, ka kon musow ta in ne. O folo kera Bamako 1992 san, a filanan kera Segu 1993 san. N'an ye jatemin k'e, an b'a ye ko, jemufanga donni an ka jamana kono (1991 san) o ni bi ce, jamana baaramogokulu bee kelenkelen toglakene sigira (forobaarakelaw; bololabaarakelaw; togodalamogow; tubabufura tigilamogow, farafifuratigilamogow) bee lajelen niyorkene sigira sen kan. O lajeba kelenkelen bee ker'a danma jigisigikoye. Nka a caman labanna "ta maminen-sisi-ma bo" la. Nin yoro in na, an t'a fe k'a fo ko u kera kono funtenibokene gansanw ye, nka an b'a fo k'a caman desera a seyoro ma. O b'a jira, i'n'a fo an karamogo Abdulayi Bari (Ala ka hine a la) y'a fo cogo min. "Fen kelenpe min b'an ka jamana in nafa bi, o ye ko bolodalenw lawaleyali ye". Nonte, kuma ni lahidu fora ka diya cogo o cogo, ni waleya ma bo a kono, a be laban jigiwaaroba de ma. Barisa

Sangafosében

Jekabaara n'a kalanbagaw bee dusu kaminen de ye jenogon Mamadu jalo ka faatulikuma men, min kera, Abijan, kodowari faaba kono, ka ben Awirilikalo tile 22 ma, waati 20 nan na. Mamadu jalo tun ye Buguni CMDT mara cnebolofarakunti de ye. A suko kera Bamako, Bajalan filanan kin na. Ni Ala sonna, aw b'na kunnafoni dafalenw soro Mamadu Jalo kan boko nataw kono.

Ala ka hine a la:

Muso ye du ntuloma ye, jamana ka nesoro fana te taa a ko.

a be ke "bolobondakoro" ye.

Nin yoro in na, an be senekelaw ka soba nemaawfok'a jira u la fana k'ye mugu k'u da sa, ka ko to to a niginjiko ye. Togodalamusow ye nognoscro kene kelen kan. O ye taarekoba ye. Nka, san danmado ninan ko, a ka kan ka kolosi ko yelema donna utoglakow la togodaw konodere. Nonte. Hun!... O kalo kelen yere tile 16 fana kera nognyebe were don ye Motti dugu kelen o kono. O nognye kotigya tun be dije-kono-dunkafa nesrotoba (FAO) bolo ani Mali senekelaw ka soba. Nognye o tun sinsinnen be dunkafa sabatiliko de kan dije kono.

(Halibi a y'an balimamuso Fanta Kulibali ka yetalaseseben kalan ne 7 la). Bamananw ka kuma don. Mun ka dinanbara ye na nta ko! Nka talio tene se ka ke nanbara yere ka kunkene ya ko de. N'i ye dunkafa noffunteni bo dije kono bi, hali ni dije ma diya ka temen ariiana kan dije kono" n bokuntun-tew" hake be dogoya haali. Ayiwa ko bee be damine cikelaw de la, ka temen u fe ani ka laban u ma. Nka u ka nafa sorotaw ka dogo. An be Ala deli nin nognyw ka k'u ka here tigitigi bulonda dayelennen ye. An bee ka heere b'o de la.

Tumani Yalam Sidibe

Politikiko taabolo

An be waati min na i ko bi, a kelen be i ko mankanw madara doonin, an ka politikimogow fanfe. O te se ka ke dowere ye, anw jamanaden gansanw bolo nimisiwasako ko. A mankan, an ka to politikimogow ka namugulasogoya la, walima u ka jenbedonbaga gansanw. Olu k'u ka kene sigi u yerew naniyaw kanma (a numanw n'a jugumanw). An ka k'o kene la nagabagaw ye. An te kurun kunna, an t'a ju la. Nka kuruntigiw b'an kunsin u sagonayoro bee la, k'an nataa fije fe. Hali n'o t'an kuntilenna ye. O man kan.

Tumani Yalam Sidibe

Koɔri furakeli

- koɔritiñenifennanamaninwsuguya 480 nɔgɔnna de bɛ farafinna. Koɔri furakeli kɛkun ye ka fennanamaninw faga minnu bɛ se ka kɛ sababu ye ka dɔbɔkoɔrisorotahakela anik'a sawura tijne.

- Misali la, koɔri geren tijeni fennanamaninw, n'olu ye "eliyotisiw" ye, olu boli koɔriforo kɔno, koɔrifeere kewaati la, o bɛ kɛ sababu ye ka dɔbɔ kosebe tari kelen sɔro la.

- Koɔri furakeli ye furajiw funfunni de ye forow kɔno, walasa ka koɔritiñen fennanamaninw faga.

- San 1996 kɔnɔna na, "eliyotisiw", n'olu ye koɔrigeren tijeni fennanamaninw ye, olu bɔra joona koɔriforow kɔno min kera sababu ye ka koɔri tari kelen sɔro jigin.

- kɔlɔsiliw ani sègesegeliw minnu kera ka nesin o fennanamaninw sɔroli ma tuma bɛe koɔriforow kɔno, o bɔra sababu damadɔw la :

- koɔri furakeli ma damine joona.
- koɔri furakeli cogo numan matarafabaliya (litirihaketari kelen na, furakewaati, seginkanni furakeli kan, ani yɔrɔ furaketa tata)
- furakeliponpew minnu tɛ se ka furakeli kojumankɛ nifuraji nagamina ji la.
- furaji dɔw donni koɔriforow la, minnu ma yamaruya CMDT fe.
- seneñenw ka fɔnjogonka matarafabaliya (koɔri bena koɔri kɔfɛ san caman)

Furaji suguya minnu bɛ CMDT fe.

San 1997 kɔnɔna na furaji suguya saba bena ke ka furakeli ke :

- Suguya 1°, o bɛ fennanamaninw kɛle, minnu ka tijeni nesinnen be koɔri furabuluw, a sɛbɛw an'a feerew ma.

Seben ne ne nugujilama ani bilenman nɔrɔlen be o furaji bara la.

Suguya 2° : O bɛ fennanamaninw kɛle, minnu ka tijeni nesinnen be koɔri gerenw sɔgɔli an'u ji minni ma.

Seben ne bulama ani bilenman nɔrɔlen be a furaji bara la.

Suguya 3°, a bɛ fennanamaninw kɛle, minnu ka tijeni nesinnen be koɔri furabuluw, a sɛbɛw, a gerenwanikoɔri cilén kɔma.

Seben ne nugujima, bilenman" ani bulama nɔrɔlen be o furaji bara la.

Furaji suguya 1° ka kan ka kerenkeren furakeliko fɔlo ani filanan kama (koɔri furabulu caman kɛtuma an'a feeretuma).

Furaji suguya 2° ka kan ka kerenkeren furakeliko sabanan ani naaninan kama (koɔri geren kɛtuma).

Furaji suguya 3° ka kan ka kerenkeren furakeliw bɛe kama, in'a fo k'a ta furakeliko fɔlo la fo k'a laban).

Seben minnu nɔrɔlen be furajibaraw la, olu ni salon ta bɛe ye kelen ye.

Furakeliw kɛtuma

Furakeliw be damine ni koɔrifeere fɔlo yera don min (tile 45 danni kɔfɛ) ani ka segin a kan tile 14, o tile 14, fo ka se sanjiw kɔtigeli ma. Nka, ni fennanamaninw yera koɔriforo kɔno ka sɔro feere fɔlo ma bɔ, furakeli be kɛ (o ye k'a ta tile 30 la fo ka se tile 35 ma danni kɔfɛ). O la, koɔriforow ka kan ka

kɔlɔsi waati bɛe la ntumuw ka ko la. sogomada fe, furakeli be se ka kɛ ka damine nege ne 9 la, fo ka se nege ne 11 ma.

Wula fe, a bɛ se ka damine nege ne 16 fo ka se nege ne 18 ma.

O kun ye

- sɔgɔma : nkɔmiji jali ye ka bɔ koɔrisunw na.

- wula fe : fijn̩ taafan jɔnɔn jateminɛ furakeli kɔcogo

- ka pɔnpe ni piliw sègesegɛ fɔlo n'olu ka ni

- ka furaji litiri 1 ani ji suma litiri 9 nagami nɔgon na. O bɛ bɛn litiri 10 ma tari kelen na.

- ka fijn̩ taafan jateminɛ (ka furakeli damine ka bɔ fijn̩ taayɔrɔ kɔrɔ).

- Welen 3 bɛ ta taakokelen o taakokelen (ka taama welen 3 nan ni welen 4 nan cɛ).

- furakeliponpe minnu bɛ sɔro feereyɔrɔ la an'u sɔngɔ (a ye katimu laje).

An ka ninnu to an hakili la.

- Sebenneñin minnu nɔrɔlen be furajibaraw la, k'olu ka ladilikan sèbenneñin labato

Ni adamaden bɛ baara o baara ke, walasa a ka nafa sɔro a la, f'a majeñenw k'a don a la

- ka fini kerekereñnenw don furakeli kama a kewaati la.
- An kana dumuni ke, ka ji min, walima ka sigareti min furakeli senfe
- An kana a to furaji ka se an farikolo ma.
- An k'an kisin fiñe ma furaketuma na.
- fini minnu kera ka furakeli ke, k'olu ko furakeli bannen kofe.
- k'an fari fan beë ko ni ji ni safune ye.
- Ni fura y'an nanamini k'an bin, an ka dögötöro nininka.

Ladilikanw

Ponpe suguyaw	Sansongon je la	Sansongojuru la
- Ponpe jan pili 5 walima pilii 7	dōrōme 4616	dōrōme 5078
- Ponpe (Ulva) pili 8	dōrōme 4588	dōrōme 5046
- "Matabi"	dōrōme 4726	dōrōme 5199

furakeli ka kan ka damine tile 30 walima tile 35, ka keñe ni tijefenw bocogo ye forow kono. Ola, senekelaw ka kan ka kolosili ke kabini tile 30 temenen danni kofe. Ka tari 1 litiri hake ani seginkanni furakeliw labato

kojuman.

Seben labenbaga : Daramani Fonba Kucala CMDT, Kalan bolofara kuntigi

Seben bayelémabaga : Nguro Musa Wére, Sugunba santiri kuntigi.

Tubabunogodon dugukolo la

Tubabunogodon ye balofenw dili de ye senefenw ma. O be ke ni nogo donni ye dannisunw koro forow kono.

**Munna tubabunogo be
don dugukolo la ?**

Tubabunogodon kunw ca :

- ka do fara soro kan
- ka balofenw segin dugukolo la minnu tara senefenw fe.
- ka do fara dugukolo sogoloncogo n'a sawura kan

Tubabunogodon be ke cogodi ?

senekele be tubabunogo suguya caman don a ka foro kono, i n'a fo :
- balofen kelen be nogo minnuna (misali : segenin)
- balofen caman be nogo minnu na (misali : nogo kisema, koori ta ani noga).

Walasa nogo tilacogo ka se ka ne foro kono senefenw ni nogo ce, i ka kan ka waleya damadow matarafa :

- ka foro kene hake don folo
- ka foro siñe k'a jeya
- ka senefen suguyaw kelen-kelen beë ka nogo donta hake don

Senefenw beë kelen-kelen ka nogo

donta hake file :

Koori : nogo kisema kilo 150 be don tari 1 na ani Segenin kilo 50.

Nogo kisema be don danni kedon, walima tile 15 danni wulilen ko fe.

Kaba : nogo kisema kilo 100 tari 1 na ani segenin kilo 150.

Nogo kisema be don danni kedon ani k'a datugu.

Segenin donko folo be ke siñeni kunfolo waati, n'o be ben danni tile 15 walima a tile 20 ma.

Segenin donko filanan be ke siñeni kunfilanan waati, n'o be ben, danni tile 35 walima a tile 45 ma.

Malo : nogo kisema kilo 100 tari 1 na danni kedon ani segenin kilo 100 (kilo 550 be don siñeni kunfolo waati, kilo 50 to be don kise kewaati la).

Tiga : tiganogo kilo 100 be don laburu ketuma na tari 1 na, walima koorinogo kisema kilo 100 danni wulilen ko fe A nininen don ka nogo bugurilama walima "Buremunogo" fana don danni kewaati la.

**Tubabunogo be don cogo di foro
kono ?**

Minen do be ta k'o ke sumanikelan ye

nogo tilacogo numan kama. (misali la: filen).

Sumanikelan be fa ni cencen ye folo. Baarakebaga b'o sumanikelan lafa ni cencen ye folo. Baarakebaga b'o sumanikelan ne kelen donni damine foro kun do la. O mana ban yoro min na, o welen hake be jate. Foro mume nogo donta be suma n'o sumanikelan kelen ye. Welen hake ka don, ani sumanikelan ne hake donni de be baarakela bilasira a ka taama kecogo la. O kelen in de b'a deme fana nogo tilacogo la.

Nogodon be se ka ke ni cogoya saba ye :

- k'a bon welenw na
- k'a seri
- k'a bon senefenw koro.

N'an b'a fe ka nogo nafa soro, a datuguli be ke an ma wajibi ye a donnent k'foro kono.

Sanjiw ani ji woyotaw be nogo datugubaliw ta ka teme.

Seben labenbaga : Daramani Fonba Kucala CMDT, kalanbolofarakuntigi

Seben bayelémabaga : Nguro Musa Wére : sugunba santiri kuntigi.

Ginba ka Tiyatiri kura ka nesin jiritige ani koɔri-human-soro ma

"Baro kəbaw ye məgo duuru ye: damele n'a muso Nasun, ka fara bənke, Famagan, ani Kulibali kan. Baro bə ke damele ka foro kono."

Bənke: i damele- i ni ce

Damele: marahaba, watara

Bənke: haa! jən-ko-ala, i ye kəneba bə nin ye.

Damele: a bə ke cogodi? mənə min donna n na salon, n t'a fə o nəgən ka don n na jinan.

Bənke: n'o tə salon, ni n ma fili, nin bəe tun ye yiritu de ye. Kəne damakənən də tun bə yan furance in na, koɔri tun b'o la.

Damele: Jaati! o koɔri nin de, ne ye nafa min soro o la, o de kəlen bə ka ne sutura halibi. O! jinan sa, n ko n b'a to a ka fere koɔsəbə, sabu a koɔriko bə jini ka ke jinan-diyara-ka-təmə-salon-kan ye, fo nisanjiko y'a nagami, an bolo sa de. San delibaw dun ka welelikan te jini ka se, ala ma bilen. Ce ! a bə ke di kota cayara.

Bənke: Damele, n ko, nin jiri lahawutan in, e yəre de y'a bəe tige wa?

Damele: n kəlen pewu, koɔri tə maa sigi n'a kəbaga t'i bolo. A ko ni n segenna te ben bilen. Samiñə suma don n nun na, ani n k'a bəe Wuruba ka bə yen, si te koɔrya-ni-si-ye.

Bənke: ee! damele i ye tijəni ke.

Damele: nafa min bə koɔrila...

Bənke: koɔri nafa de bə soro jiri ko wa?

Damele: mun bə kun ni sen se nəgən mā dako juguya kə?

Bənke: n'i y'a mən koɔri, sanji de nana. Kabi, an t'a dən n'a bə fo an ye, fo ka t'a kə, an yəre nana a dən, an yərema, k'a fo ko san nabaliya, jiritige no b'a la, fo ka t'a kə sa, an siranna a ko la, fo ka jirituru damine. Fen min bə

Ginba ye nəgələnəla jana ye, min nafa bə se bəe ma.

tilen ka fo arajow ni kunnafonisəbenw, ni telewison na. I kana se ka jirituru, nka falennen koɔri minnu bə yen i kana olu tige bilen.

Damele: a b'i kono ko kəne in ye, n ni məgo je ye wa? dugutigi jininka. N yəre woloba ye yoro in soro a fa tonfa bolo. i y'a dən o tə bi ko ye de.

Bənke: I y'a dən i fa ma sən k'u tige de. O n'a koɔri de bə nəgən na. Ni dugu in bəe y'i facən ye, forojiriw bəe tige, koɔgo na digi, an bəe la yan. O bəe k'i bə yen, zofərə məgəw mana i minə don o don, i ka koɔri nafa bəe bəe don alamani da fe. N taara.

Damele: wa n ma dəwərə tige bagasunnin fila in kə de. I y'a dən n tə se k'o koni to yen. Fulake ka misiw təmətə man'o nimi k'u da kə sa, ofana

t'a damana kunko ye. I kana foyif'uye, fo nanfigiya ni kolajuguya kə.

Nasun: kəkə i ni wale

Damele: etun bə mun na yen halibi?

Nasun: Numuw ka Bani de tun ye ci bila n ma. K'an fila do ka se yen teliya la. K'a nana ni Madi ka cikan ye ka bo Kucala. K'a yəre senfununen de nana. K'o la, a təna se k'an ka yoro lasoro. Komi, i bə foro la yan, n yəre taara o ci lamən fəlo, ka soro ka n'a nəfə i ye.

Damele: kori a koɔro ka di?

Nasun: Juguman tun tə. Ko ka nin d'i ma. Waa tan. K'i k'i bolodəmə n'a ye samiyə cike la, ani nəgəbərə woɔro, ani fən ninnu. O təna ke koɔrifuraw ye. K'i ka Kulubali jininka u cogoyaw la. Suman sigilen bə fo jalasunba koɔro, n ya dən o tə bən, i ma koɔsəbə.

Damele: ale ka san kono waa tan ciko kəlen, o na se ka n mako nə san kuuru bəe?

Nasun: a dün y'a koɔro fo ka d'a kan de. Ko ni koɔriforo damakənəna k'o de nafa ka bon ka təmə a forobabə kan. Ko koɔri ladonni ni cikefən təw ladonni te kəlen ye. Ko koɔribaara nə ka misən. Wa, ni foro ka bon, ni cikebolow man ca i bolo, k'i fanga bə dəsə a koɔro. O dun ye tijə ye. Koɔri nafa ka bon nka timinandiya de don de. Kabini n'y'a kuma fo don min, ne sigara. Nka, ni ne tun y'a kuma fo, i tun b'a fo ko ne y'i kan soso. Ne bə taa. Məgo te den koɔro.

Damele: i ma burence dili wuli k'o d'a ma wa?

Nasun: ne y'o d'a ma, fən ma bə farikalaya la. Ne fana y'a nəfə dəgətərə ye. Dəgətərə y'a file. A ko ko joli min b'a senna, k'o de kəlen bə k'a fari kalaya. Ko n'o tə, fosi ta la. A ye fura dəw di a ma. Ne bora k'a to sunəgo la.

Damele: i ka ci bila Kulubali ma ko

Uko...

Məgo-si-kana i kōkuma lamən jamatigi ka kələ ma ni; dangaden bə nimisa la fo k'a sa Nakantigi b'a ta ke.

Umu Sangare
Dənkilidala

Aw hakili ye mun ye dijənatigəko in na ?

Awa, fən bəe bə yen hakili de kōo koyi !

Foyi tigitigi tə yen. A si yərəyəre tə tijə ye. Tijəkow tə. Hakili də bə fən bəe ke u yərə ye an'u suguyaw ye.

H. Berkeley
Angilə hakilitaasira dənnikəla də.
1819 - 1883.

Mun bə masaya diya ni k'a soro sago t'i la jamanadenw ka balo n'u ka saya kan ? O ye masaya taamaseere gansan ye !

Masa Neron
Oromu dugu tadonbaga
617 san ka kən yesu ne

Nikoba kəbaga b'a diya, k'a masoro a bə togo ni jamu soro, o ka ko lakuncəbaga fana ni jamu dərə. Barisa, bəe togo n'i tatiñebaga de togo bə, taa nəgən fe fo ka taa dijə ban.

Z. Arawayaki
(Faats dawulatigi)
Faransi masake Luwi folo
fagabaga (1205)

Faantan ka soro ma wasokolon bo
Maa Danba
Dənkilidala

Hali n'i m'i jənəgən sən fən na, i ka n'a juguya juguya ma ni. Ka jən ke saraka ye, ka misi ke saraka ye, o bəe dalen don limaniya de kan. A bə ke məgojugu nəna ko foniseereya ye dangatoya de ye.

Sanuje Kuyate
Siramori denmuso dənkilidala.

a ka ne soro yan sisan. (nasun bə taa).
A fo ko ne laban n təna keninge də wərə ke nin seleke in na.

(Famagan bə na).

Famagan: Damele!

Damele: marahaba, Famagan hərə bə wa?

Famagan: ne bə ala taanu. Nin tun tə e ka salon kooriforo ye də?

Damele: Odon. An bə ka yorodabali, yanni danni waati cə.

Famagan: E b'an ko. A f'a təməna. An ye koori dan waati min salon, a ma fo k'o de kera an ka fiñc ye. Bi ye zuluyekalo tile mugan ni seegin ye, halisa e k'a ma se!

Damele: Salon koori...

Famagan: wa, dugu bəe ye koori danni damine, biy'a tile saba ye. Niala y'i garijegə ke min yen o tə sa.

Damele: N'i ye koori dan sisan, i laban təna koori bə no ne?

Famagan: O yərə de fora. O y'a numan yərə de ye. Kulubali ka jəməgəw nalen, u y'o de fo an ye. N'i y'a to no ka tige koori ne, fənjənəmaninw fən o fən bə sənəfənw nəfə, olu, bəe bə yələma koori fe. I laban ka koori bə ke i bolo i ka bananbunbun ye, sabu, u b'i kənə. A fora de ko, ni koori pərenna i ka kan k'a bə k'a lasagon.

Damele: A n'a ji wa?

Famagan: Koori n'a jil o nafa de bə fo ka ban? Seribabilen t'o kərəfə məgo si ye sa. (Famagan bə taa).

Damele: a kooriko tə, ni məgo m'i hakili sigi a fe, i laban bə ke i yərə kala ye. Bi tə kəni tə bilen, fo sini sa.

(Kulubali, CMDT cikəlakodiden bəna).

Damele: Payi! surukuba, e tun bə mun na yen halisa? i baromuso ma ne ka ci fo i ye wa?

Kulubali: N'i y'o nəgən fila fo sisan sinikəne nəgəntuma b'a soro n ma na folo.

Damele: Kukarilən bilalen o. I bə siran ko ne o.

Kulubali: məgo si tə yan an fila ko, ne

b'i mins yan k'i bin, k'i siri, ka taa i feere.

Damele: O, n'i ma ne ne feereli ko, i ka ne feere CMDT ma. Olu fana mana ne feere, təno min mana soro n na, i n'u na je k'o fana tila.

Kulubali: O ye tan ye mənə. Sənəkəfənwlə, obəsoro kooridərən de la.

Damele: Kulubali!

Kulubali: An ba! Damele.

Damele: dəwərə tə. N denkə Madi min bə aw ka Kucala izini na. O de ye fən ninnu ci n ma, ko n k'i jininka u kəcogo la.

Kulubali: Nin ka ni kəsəbə. Nin ye koori-kurudun-ntumun faga-fura ye. Ni, koori-kurudun-ntumu ani fənjənəmanin min bə koori ji bə a la, n'an b'a fo o ma ko ngaraganin, a bə olu faga, nin b'a bəe faga. (A bə furaw jira)

A ko ni sigi tə bən. i b'i ka foro kəlosi. N'i ye koori-feere caman binnən ye dərən, o kərə ye ko tijənifən b'a la, i bə furakəli damine ni ninnu ye.

Damele: O ye tijə ye

Kulubali: Koori tə i ko nəkən wali o n'a nəgənnaw. I b'i janto ale la de i ko n'i ye nənə kənə sigi tasuma kan. I b'i ka koori dan mən jinan?

Damele: A bə dan yan de koyi. Jaa n bə n kənfə. Fadenw tilala danni na ka soro ne k'a ma damine folo! fo sini sa, i komi tile binna ka ban.

Kulubali: a dun pəreperəlatigəra, aw ye də.

Damele: Jawuli kojugu de y'a bəe fereke nin cogo la n kun na. N'a ka di ala ye, sini tə təmən kan. I y'a dən nən kənə in bəe ka bon koori ma.

Kulubali: Nafaba tə forobabə la bari o foloyeminye, i bə jagoya ka jiriyətigə, o dun ye kojugu ye. Wa i təna se k'a lasogon, k'a bərebərə i ko foro kənənentigə. Aw yərə de bə deli k'a fo ko nin min k'a bila i daba kolon kənə...

Damele: O ka fisa n'i daba lankolonba ye!

Kulubali: Jaati. Kooribaara, CMDT

man'a fo, aw ye cogo min, aw y'a këten. N'o këra, i ka koori b'a yerefeere. K'a tolinoço don, k'a dan waati folen na, k'a furakë hake folen na, a n'a furakëcogo folen na. Ka koori feere, nanbara t'a la. An ka iziniw kono, mögo minnu bë sëgesegeli ke ka numanuman ni kolon bo nogon na, u te Zan don, kuma te Npiye ma. Uta b'u ni masin de ce. Ni masin y'a jira ko min ka ni siga t'la. N'i ye kooriye nogon kerefe, halisosolit'la. Wa, koorisongo, aw cikelaw, jamana nemogow, ani CMDT de be je. Tilenneny ni jelenya te teme o kan. Wa ni tono min sorola a la, aw cikelaw, jamana ani CMDT be je k'a tila i komi i yere y'a fo cogo min.

N'i ma fen min faamu, i be ci bila n ma, n b'a nifo i ye.

Damele: Ni n ye kuma folen in bës faamuya sisan, a ma fo ko, dannijonna ni boli-joona de nafa ka bon, foro danmakeñenen de la, ani furakël human?

Kulibali: Jaati. Furakëli fana la, fo fen dòw ka pereperelatigé i ye. Koori te furakë sogomada joona fe, sabu o b'a soro nkomi be koori la.

A te furakë tilegan fe fana, sabu fura in ye bagaji de ye. N'i wosira a be se k'i kèle.

Kabafinkorofana: n'iye koorifurakë, i b'i ka baara ke fu ye, sabu ni san nana, a be fura bës ko, ka bo koori la. Fijé kolonba be ci waati min na, koori furakë kun te o waati, sabu fura te fere fen nemaninw ma.

Damele: Fo walihatile ni laasara tile sa ke, fijé te ci waati min na ani kaba finnen te waati min na?

Kulibali: Fa, t'ilao, in'imecogo de don. Ja i hakili ka din'i fa ta ye. ha! ha!

Damele: I kulibali, ala k'an to nogon ye. I ni ce i ni baraji.

Dilanbaga: Hagibu Damele Ginba

Laselikëbaga: Mahamadu Lariya Sise

Togodalamusow ka don

Okutoburukalo tile 15, 1997 san ye togodalamusow ka don ye dijé fan bës fe. Nin donba in kanma, maa hake min ye nogon soro Moti, o be 2000 bë. O jama fanba tun ye musow ye. Musow ka minisiri; cikelaw ka minisiri, senekekaw ka sobaw (APCAM) jama, dijé dunkafa sabatili njeninini tonba (FAO) fo ka se "Fida" ni "PAM" ma, ka fara "UNICEF" kan, olu bës ka maaw tun be kene in kan.

Dawuda Tankara, Moti mara nema, o ye jama bisimila. "A k'u ni taama. Nin yemusow togolandon filanan ye. A ko ko folo këra Bamako, ka na filanan k'olu bara Moti. K'o y'u nisondiyakoba ye. A y'a jira ko Moti mara bonya (a fere) ye bametere 69 000 ye; a ko maa 1 400 000 de b'a kono. Ako kafo 8 de be Moti mara kono ani kubeda 57. Dugu 260 ani danmamarada (komiri) 107 de be Moti. A ko ko Moti mara be Mali körnbolo kënekefe bolokan. Ababolow ye banin ni Joliba ye".

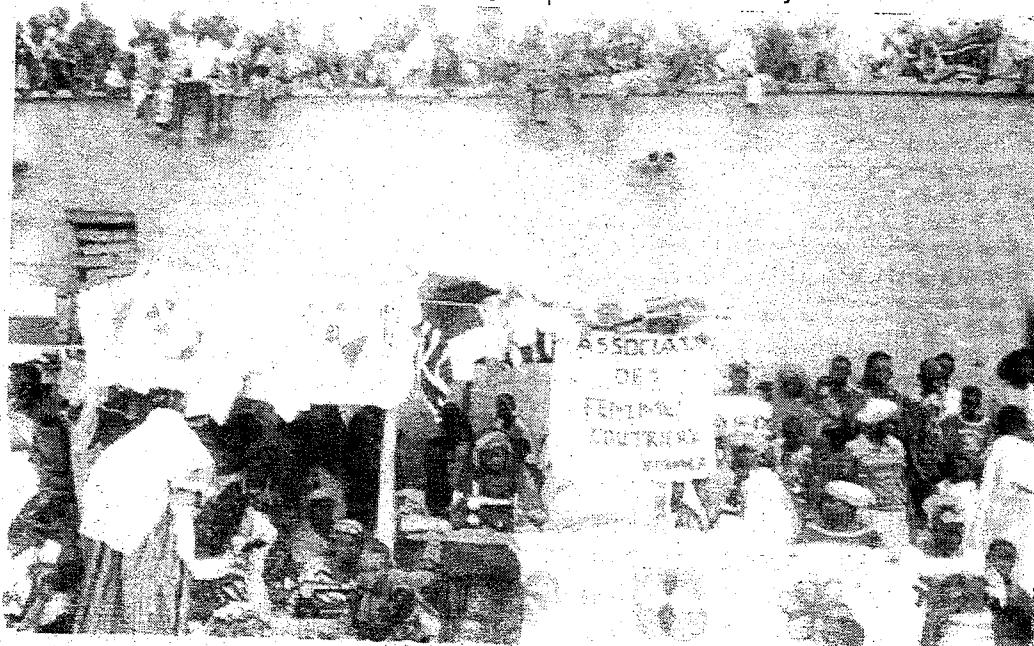
"APCAM" nemaaba dankan, Daramani Kulibali fana ye kuma ta. A y'a jira ko musow be jodaba de la, an ka jamana ka netaa la. K'o kanma, uni foli ka kan. Ako a b'a nini musow fe halibi u k'u cesiri; k'u timinandiya,

barisa, an ka jamana ka yiriwa te se ka nesoro musow ko. A ko cikelamusow ka ninan donba bilalen be jiko de kadara kono. A ko ko o këra, barisa maa te ke fosi ye iyere ko. Ako ko ji de b'an bana, awa ji de b'an kene ya fana.

Musow togolakow nénabó minisiri fana ye kuma ta. A ko : "n balimamusow, aw minnu bora Mali dugumisenw bës kono, ka se Moti yan, nka folib'awye. Salonta kera Bamako. O hukumu kono, muso 117 tun bora Mali fan bës fe, ka se Bamako nogonlajesoba la (kongere soba). O nemaaya tun be Adam Ba Konare bolo. Salon ta nafa bonya koson, an ye ninan ta boloda ka Moti sëgëre. An ka jatemine y'a jira ko musow de ye baara kologirinw këbaw ye. Nka, o nafa fosi te se u ma. Fen minye jiko ye, maa te ke foyi ye jiko. Ji ye nénamaya ye. Wa musoya yere taalan ye ji ye. Ala ni jiko geléya kanma, musow be se ka bametere caman taama ji nöfse.

Jinogo be bana caman lase maa ma: kónboli; négénébilenke; sëgelen;...

Jamana nemaaw y'a jira ko ni togodalamusow ma lafiya soro u ka baarada kono, ko musow ka netaa na ke fankelenma ye. Ako ko musow ka

N'i ye ce kelen kalan, o ye mögo kelen kalan nen ye, nka n'i ye muso kelen kalan, o ye du, dugu, kabila fo jamana kelen kalannen ye

KA SE DUGUW MA

ninan donba in sigira sen kan musow ka jinumansoro kadara de kono u ka sigidaw la. A ko ko musow be waati 18 de baara tile kono du ka lafiya dakun na. A ko ko ni musow ma ji soro u sako la, k'a te ben. A ko ko musow de ye senekelaw ye; nakobaaralaw, dogo-feerelaw, nonfeerelaw, jgefeerelaw ani saniya sabatibagaw ye musow de ye. Minisiri ko ko soro te se ka yiriwa cogo si la musow ko. A ko ko walasa musow ka lafiya soro jiko la, fo jamana nemaaw ka orobine ni ponpekelonw sen Malifan bee. Ayewele bila musow ma, cesiri ni demenjogonya la unicew ce, netaa sabatili kanma. A ko musow ni segen; k'u ni muju; k'u ni timinandiya.

A ko ko jamajemaaw togo la; dunanwtogola, bonya ni karama kono, k'ayemusowtogaalon in korenbokari. A ko ko Ala ka sanwere donba jira bee la.

Jiko

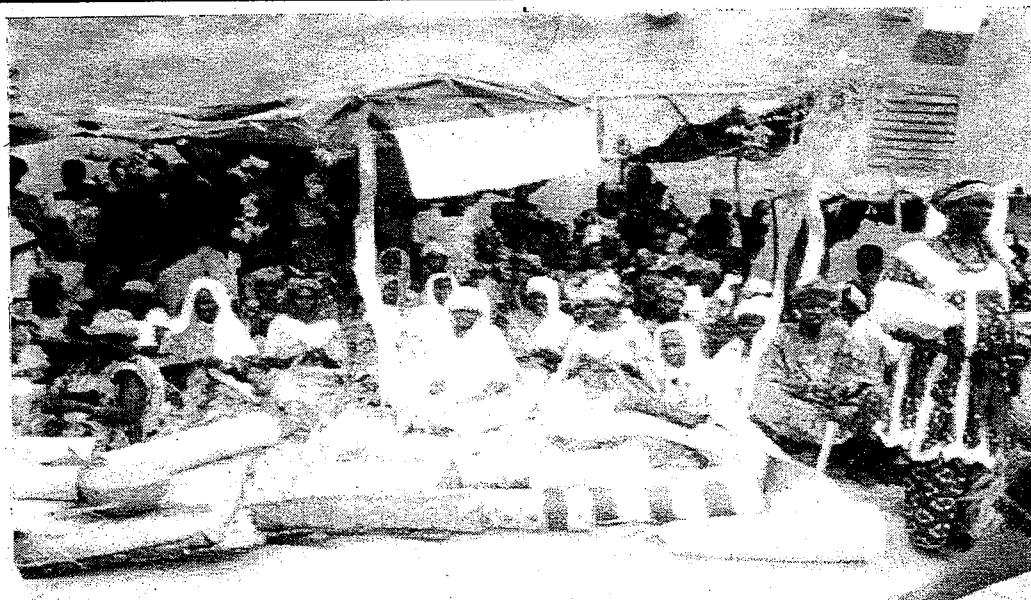
Jiko kunkanlaje nemaaw kera Mamadu Kamara ye. A ya jira ko Moti laje nafamayoro ye jiko ye. Osiratoge la, a ko ko kuma ka di Moti mara jiko nemaaw ma, no ye Madamu Gindo ye.

Madamu Gingo: Togodalamusow ka jikogeleya be ka sankorota ka t'a fe, o be san fila bo bi. Jaba min kera san 1970la, oyetineniba donankajamana kono. Mali te se ka bo nogo la ka soro jikogeleya ma kelle, ka masoro foyi te se ka ke ji ko. Haminanko min be musow la bi, o ye ji ka sabatili ye fan bee. Bololafereleibaara la, ni nosimasin, jisamamasin, togotawotoro; ani yeelenko.

N'i ya men ko balo, ji don. Hali lawale la, ni dugu tun be sigi, jiko nogoayoro de tun be nini. Ji ye nemamaya sinsinbere ye. Jignumbe saniya ni keneya de kofo. Demebaa-jekuluw mana se dugu o dugu la, bee ko ji de.

Soro yiriwali siratoge la, musow cesirilen don: seneko; nakoko, dumunifew lasagoncogo, segewusu-cogo, an ka sigidaw tuludijiriw labencogo, galadon, safunedilan, senefen lajali.

Mun ye jiko to geleya?

Folo: sanji te na ka laboli ke;
Filanan: ji sigiyoro dogoyal;
Sabanan: kolonw dunya kojugu;
Naaninan: jibominenw dilanfentanya.

Fo cew ka jiko nenanabolikow to musow bolo. Juru be don cew la cogo min, a ka don musow fana na ten. Hali ni ji kunkankow kumafbagaw nana dugu min kono, dugutigi n'a kankorosigw b'o kuma latige. U b'a fo k'olu mana a bila yoro min, ko musow be yen. Ji samani ka bo ba la ka se dugu misenw kono, o sete Malijamana ye. Ponpew ni kolonbaw be ka sen yoro caman na. Wa ni dugu min maa ma 2000 bo kolonba in te sen yen Tenenkun; Yuwaru, Moti, olu be bajidafe. O dun te ji sanuman ye. U be kolon minnu fana sen bada la, ni baji jara, olu be ja.

Bankasi, Bajankara, Duwanzan, o yoro dugukolo ye censem ye. U yoro kolonw be firi ni musow ye. O be se ka ke sababu ye k'olu ni tine. O yoro jiko ka gelon. Wa, u jiw lakananen te Barisa, musow be jurufilenta dugumak'a fili kolon kono. Ala ni jiko geleya, musow be se ka kilo 5 walima ka kilo 10 taama ji nofs. O de koson, Mali yoro caman na, musow b'u denw bo lakoli la, walasa u k'u deme, jinini na. Tobili be ke ji la, finiw be ko a la, a be min, farikolo be ko a la, baganw be min a la, so be joa la, senefew be balo ji la. Jiko geleya be se yoro do la, musow te jilawoloma ke bilen. U mana ji min soro, u b'u mako ne o la. O de koson,

banajugu be tijeni ke Moti mara la tuma bee. Nka, badalamogow ka banaw y'u yere no ye. U te son ka maga kolonji ni ponpeji la, k'olu man di. N'i k'u ma ko baji nogo don, u b'a fo k'olu benbaw n'u faw ye nin baji kelen in de min. An b'a nini u fe, u k'u ka ji minta ta ponpew walima kolonw la".

Madamu Gindo ka kuma kuncelen, kuma tabaga kera madamu Hayidara ye. Ale ye senekelaw ka soba maa ye Bamako. A ko: "N'i ya men i be dumuni ke, i b'i sanuya, i be senekelaw hakililatige kono, ji de don. Ne ya ye Moti yan, mogow be naman ke baji la; dow yere be banakotaa baji kono, u be tila k'o ji kelen min. E' An k'an bolo di nogon ma ka baji lakana. Ni ji ma sanu, farikolo sanuya te sabati. Ponpew ni kolonbaw be yoro minnu na, jilakanaton ka sigi o yoro la, k'a nemaaya di musow ma".

Nininkali kadara kono, Kayi mara musow ko : "Yoro dow b'anw bara, sanji be nako saba de ke yensankono. O jikogeleya be ban cogodi? (Kayi

**An ka baara ke k'an
yere wosi, o doron de
b'an nafa. O ye cikela
nana dokanye a denw
ma a sawaati**

**'LAFONTENI - FABULO'
FARANSI MAANABOLA DO**

mara jiko ka jugu ni jamana in fan caman ta ye).

Kulukoro musow y'a jira ko kolanba min b'olu bara, muso 7 de sigilen b'o lakanani kanma. Ni mogo min ye jibojuru bila duguma, i be dorome biduuru sara. O wariw be fara nogon kan ka zawelij san ka kolan furake n'o ye.

Moti fan minnu ka jan bajia la, o musow y'a jira ko yoro daw la, i be t'a soro dugu seegin de jelen be kolan kelen na. Wa, kolan dunya b'a ta metere biduuru la, ka se biwooro ma. I be bametere 5 walima 12 taama ni fali ye, ji nofe. Ka da jiko geleya kan, an te se ka miiri netaabara were si waleyali la. W'an denw te se ka kalan sanko an yere.

Lajeli kunceli

Madamu Gindo ka kuma : Jiko geleya be Mali fan bee kono. Kolan senyoro janya be bo jiba sorojoro la dugu jukoro. Barisa, fara perenda de be kolan senyoro jira. Oyeji nininaw ka wale ye. Dugu jimayoro be fan min fe, kolan be sen yen de.

Baji furake ka go. Barisa ji bolita furake mandi. Obaara wari ka ca, a se t'an ye. Minniji sanuyalen te duguba kono, ka masoro negenw ka surun kolanw la. Fo musow ka sendon jiko lakanajekuluw la.

Toroli (dugu do) ji ka go. N'i y'a ji k'i da i b'a tu. Demenjekulu do be nale, o be kolan 107 sen. Toroli ni Bankasi kafow kono. Nka, n'aw ma kolan lakana, demenbagaw be se k'u bolo lakuru. Jite minnubolo, olu be furajanw taama a nofe. A be minnu bolo, olu t'a lakana. Ala te to di a kunubagaw ma f'a ninibagaw.

Bajankara kolanponpe ka ca ni Moti mara to bee ta ye. Nka u ka kolan bee tijennen don, barisa u t'a mine ka ne. Barasi 100 de be yen. O si lakananen te.

Kuma labanw kera madamu Taraweleni madamu Hayidara ka ladili yejemukanw bee tun b'a jira ko musow te se ka bo nogola u yerew ka cesiri ko. Kerenkerenneny la jiko taasira fe.

Jekabaara ka ciden
Fanta Kulubali

Bamananya ka di, a koro ka dun

I komian y'a lahidu ta aw ye cogo min jekabaara boko temennen kono, an be bamanan waliju Burama Bagayoko ka jemukan lase aw ma nin yoro in na Burama Bagayoko be kuma an ye an ka ladalafereew kan, koorisene dakun na. "Ni ko te ko bee la, i n'a fo bamananw b'a fo cogo min na, i k'a don ani ka d'a la fana ko ko bee lankolon te de" ! Burama Bagayoko ka jemukan in labenna folo "arajo Barnakan tigilamogo do de fe, n'o y'an balimake Abuduli Arazaki Menta ye. A kaseti konokumaw sebenna Fanta Kulubali fe. Baaraw bee taabolo numan bolodara Burama Bagayoko yere fe.

Kuma jecbila (ka bo A. A. Menta yoro).

Nisibe monebo, koori fana be moono bo.

Koori ye koro ye : si jan ani sije.

Koori be ke fini ye, nka koorkala de ka jugu fini ma.

An karamogo (Burama Bagayoko), i bisimila !

Burama Bagayoko :

Bi, an be kuma an ka makonefenba kan n'o ye koori ye. Kecogo min be se k'ake koorisene ka nafa lase adamaden ma ; mako min be nenabo ni koori ye, a be se ka tijeni lase adamaden ma taasira minnu fe, an bena kuma o taabolo damadow kan.

An be kuma koori yoro jumen de kan folo ? O ye koori senecogoya ye.

Koori tun be senecogodi folofolo ?

Anka maakorobawtun be koorisene ntugun de kan folofolo. Furancew tun be bila ntugun ni nogon ce. Nonkon jekelen ni djonintun be soro koorisunw ni nogon ce. An ka maakorobaw tun be koori dan o cogo de la folofolo. Koori tun mana falen, a tun be lakolosi, ni ju naani tun be ntugun min kan, kelen tun be boola, barisa, ntugun kelen tun

man kan ka temen ju fila walima saba kan.

Yoro kelen be koori la, mogobe se ka kuma min kan. O te dowerye koori kalitekow ko : folo ; filanan ; sabanan. O be bo koori senecogo de la.

N'i b'a fe ka koori senecogoya ye, a k'i nafa ; i yere k'a don k'i ye koori min dan, k'a be girinya, k'a kalite ne, i be mun ke ?

N'in bena a koresen, in be fuguri ke koori jufi ni bolonkonin ne fila ye. Ob'a to koori ka den a dencogo lakika la ani ka ke kalite numan ye.

Fen b'an bolo fana (bamananya dungew) min be koori laden a nema. N'i y'o ke koori la, a be se ka nafa lase an ma. O fura be ke kooris de la. O te fura were ye an bara jiri ko min be wele ko "seretoro".

N delila k'a fo ko seretoro be nafaba de lase adamaden ma. Koori mana denni damine waati min, i be taa seretoro den kembe (100) nini k'a susu, k'a ke filenkura kono, ka ji k'a la, ka musow ka furalan ta u ko sanfe ; ka sunsunnenfin fana susu k'o k'a la. Koori bena den ta tuma min, i be furalan su fura in (jima) la, k'a seriseri i ka foro la. Ni y'o k'a nema, aa, o koori be den de !

JEKABAARA

1997 san - Nowanburukalo

KA SE DUGUW MA

A be denni damine a ju la, ka taa f'a sanfe. Baara werew b'o fana kofe, koorisenenawka kank'u hakilito minnu na. Ba kelenkelen in ntoron, a ntoron dugumala, an b'a fo min ma ko suntoronnin, ib'ota, k'o sisi, k'o nagami i ka koorisila. O b'a to koori te janya ka soro a ma den.

An b'a fo a ye fana kojiri do b'e yen, olu ka kan ka lakana an fe. Jala ni lengé ani ntomi y'o jiribaw do ye. An kana olu tige an ka forow kono, ka masoro u y'u danmajiriw ye, u te tigeli fe. N'i ka foro benna ntomi ma, n'i y'a tige walima ka tasuma k'a jufé k'a balabala, o be se ka geleya lase i ma. Lengé ye jinew ka jiri ye. Gadonnaw b'a kalama, ko n'i ye tasuma don i ka foro lengesunw la, k'u faga, i be nafa min jini o foro la, i t'o soro belen. Barisa, n'im'a kumbenyoro don, a jinew b'i kele. N'i ye jiri dunnen soro i ka foro kono, k'a kosisin koren ma, k'a nesin tilebin ma, o jiri o jenini be se ka dutigi ka saya kofe (foro daboli san kelen walim'a san filanan).

Fen were fana be yen min be se ka tijené don forotigi kun - foro sugu o sugu, n'i ben'a dabo, n balimaw, a y'a hakili to fen do la de !

Ne Burama Bagayoko b'a fo aw ye ko :

"Ala mako t'an ka tile kuru kumaw la ; a mako be kuma fila doron de la. Olu ye "Similayi (jitumu Bala diine mogow)" walima "Bisimilayi (Mohamadudiine mogow)". N'an be baara o baara damine, an k'o jubo ni similayi walima Bisimilayi ye.

Awa, a kafisa fana an k'an ka koribaara b'e jutige ni "ina a teyinaka" suran ye. N'o kera, koori b'an nafa.

N'i ye suran in fo siye danmado, i ka koorisila, ka soro k'a danni damine ni "Similayi" ye, o koori b'i nafa.

Suman sugu o sugu, n'i b'a bila dugula, a foko "similayi". Kana "bi" d'a kan. N'o kera, i ka senefen, be sira soro.

Ni koori banna k'a te mogoya, i be mun ke ?

Ofurakejirite do were ye "danganin" ko i be danganin den ta k'a susu kolon kono. i b'a ke filenkura kono, ka ji k'a kan, k'a seri seri i ka foro la.

Munna n be kuma koori kan ?

An ka jamana in (Mali) ka

nafasorofena de ye koori ye. O fana kofe, n'i ye koori ta k'a laje, a be ne yoro bee la, sanko mogo sigiyorokoro. Hali n'o kera dugu dafe, n'an b'o wele ko ntomo i k'i ka koori sene yen.

Nka, a man kan koori ka sene kulu jigin-jigin na. O be se ka tijené lase mogo ma. An be yoro minnu fana wele ko dingekononaw, o yoro o yoro, i be kabakurusira d'a la folo, ka soro k'i ka koori sene. N'o kera, i be nafa soro. Kana koori sene yoro la, ji be temen ka bo a jukoro yoro minna, kan'a sene yoro la fana, sanji be namanjaman ce ka bo koori senkoro yoro min na fana.

Ni namanjamant'i ka forokono, i be mun ke ?

I be wuli tilema kalo duurunan na, k'i ka forokonjiriw kunnajigin (k'u kunnatige), k'obuluw jensen forokono. Sanji folobena o nagasanw ce k'u lada kabakurusiraw la. Olu be toli yen, ka kenogoye. Ankana forokonjaganasanw jeni, walasa ka danni ke. O be sege wuli koori la. i sigilen be n'i ka koori wulili ye tuma o tuma, a te wuli o waati la. W'a wulituma bena ben ji bonyatuma ma.

An ka bagannogow be ke kooriforo la cogodi ? I b'na wotoro ne kelenkelen ton ka metere sabasaba bila uni nogon ce. I b'a to ten fo sanji ka nako saba walima naani ke, i be soro k'a laburu (buluku). N'o kera, i be min jini kooriko la, i b'o soro.

Folen nin bee kofe, daliluya be yen min be se ka koori ne. An be jiri do wele ko "goro". I be goro jukorodili bo, k'a ladon fana bo, k'u susu ni nogon ye. i b'i ka koorisila da a kan. O san, i be koori soro.

Fo an ka senekelaw k'a jatemine ani k'a don ko jiritige te foroko fura ye. fen caman be jiri la min be se ka ke foro nel sababu ye.

Walasa i ka senefen ka ne i sako la - o te koori kelen ko ye - O jiri te dowere ye so ladon ko. I be so ladon susu k'a daji. (O'y'a soro itaar'a karialamisadon fe ni nin kan ye : Similayi). I b'a dajilen o k'i ka senefen (kaba ; no ; koori ...) si la. Nka, i ka na jine "Similayi" ko de. Adamaden ka ko barikama bee daminekan de don !

N'i ma so ladon soro dun. I be baninkononaga da i ka senefen si kan ni similayi ye. O fana be suman ne.

N'i dun ma nin si soro dun, jiri do be yen ko "jimijama" (dow ko samanere). Oladon be se ka ke i ka sumanfura ye (senefenw). Mogow b'a fo tuma do ko n'i ye koori sene yan k'a te den. Ko yoro in suman te den.

Ne ko k'o ye jiri d'nbaliya ye. N'i b'a fe ka sene ke o yoro suguya la, i be "dogora" jini. Dogora ye sene furajiriba ye. I be taa a ladon kari alamisadon ni similayi ye. i ben'a susu k'a k'i ka sumansi la : kaba ka ton filafila ta ; koori ka den f'a ju la, o be bo dogora ladon de la.

Zaban ladon faha be koori den.

A y'aw hakili to ko caman na - Cikelakolidenw b'an demen, o ye tijené ye. Nka an kana jine an ka farafinjiriw fana ko. An furabolaw fana sendonna koori ni senefen tow yiriwali la. Ne b'a jini jiridonnaw bee fe ani sene yiriwali matarafabagaw bee, an k'an bolo di nogon ma, walasa seneko ka nesoro halibi an bara yan. Koori nafa te se ka fo ka ban. Bana caman be yen, minnu fura be bo koori la. E maa o maa be yen, k'i mana ko o ko damine a te sira soro, i be taa kooriden geren bo ni Similayi ye. I b'a susu (an'a bulu) i b'i ko a la. O y'i ka siri danmatemén tigelen ye.

- Ni maa min be sugo tuma bee su la (i ka mogosalenw) i be kooribulu kari ni similayi ye, k'i ko n'a ye. O y'o sugojuguw bannen ye.

- Ni maa min fana ye baarakela ye, n'i ye ko min damine o te nesoro, i be taa kooribulu bo ka "jurasonkalannin" ladon fana jini, ani "npekujae" ladon (O bee be ke ni similayi ye). I b'olu susu nogon na, k'i ne ko n'a ye. A be se fana ka bana caman gen ka bo i la.

Kuncelikuma :

An ye Burama Bagayoko ka bamananya taasira ninnu da jekabaara kalanbagaw tulo kan bi, walasa an bee k'a don ko Mali kera feerajamana ye kabi lawale la. Ka walita don ka baara ke n'a ye, o te baasi ye. Nka ka tige i yere ta la few, o de ye danbetijewale ye.

Baara in bolodara Tumani Yalam Sidibe

ni Burama Bagayoko fe.

A kaseti folo labenna Abuduli Arazaki Menta fe.

A kera seben ye Fanta Kulibali fe.

Soro jateminésében

Nin ye nteriké do ye. A tun bë baara ke ITEMNA na bagidilanyoro Bamako. A fana togo ko Burama Kone. Ale nagara kosebe koorisene makutu la. Fo o kera sababu ye n'a ye baara bila kana koorisene na an fe yan Sukoso. A y'a jira k'o ale bë baara ke sara la. Walasa ka se ka jateminé ke a ka netaa la.

Soro

Koori feerelen, a ye kilo 1500 soro. Kilo kelen songo kera dörömé 25 ye. Soro ta kera dörömé 37500 ye. Koori tōnō dira a ma d 6 x jilo 1500 = 9000. Cikela Burama Kone ka soro ta mume : d. 46500. Cikela Bamako Burama ka tōnō koori la : d 1200. A muso ma ferebo soro.

N ka foli bë se Zebala Sekiteri sekereteriw bëe ma. Ka Lasine Kereni n'a fake fo Jebe.

K'an ka Zayeri kuntigi Bakari Jara fo.

K'an ka Zayeri Gantara AW bëe fo ani ka gënë Kinparana Jafugala.

Burama Kone

Sekeretari AW Gantara Zayeri

Zebala sekiteri la

Jaabi

Nteriké Burama Kone, ik'a don, halini kooribaara danma te, i teriké tun mana dijé baara fen o fen damine ni nin hakilinan ye, a ka gelén a tun ka ne soro o la! Bamananw ka kuma don: saralabaara be mögo hakilisigi, nka möne te bë mögo yere wossiji ko. E mögomindijenak'ika kalosaralabaara dabila foro kanma, cogodi e be t'i sigi k'o bëe to saralabaarakelaw bolo! I komi a ye jateminé gansan de ke. O kafisa. Nontë n'a tun ye hakilinan in waleya, a tun bejigilatige sene taabolo la. A fo i teriké ye ko koorisene te sigikafilebaara ye.

Tumani Yalam Sidibe

Celasigi

e yi ye celasigi yoo !

N'i y'a men dusukasi yoo,

I y'a men celasigi yoo

N'i y'a men jelimangoya

I y'a men celasigi yoo

N'i y'a men nejibaway

I y'a men celasigi yoo

ahan, celasigi yoo

A ye taa n di

Taa n di so

wolofaso, ka n bo kasi la

An danbe nani na

ka n bo celasigi la, aa !

Dalamajakuma do

celasigi yoo

eyiye celasigi yoo ...

Maa DAWO

*K'a damine boko nata la,
aw bëna fura soro aw
kunkow la (an ka
ladalasira kan) nin yoro
in na*

Jekabaara

Labolikuntigi

Tumani Yalam Sidibe

Sebenjekulukuntigi

Tumani Yalam Sidibe

Sebenjekulu

Bakari Sangare, Amadu Gani

Kante, Bakari Kulibali, Idirisa Senu

Jekabaara ni ONG cesira

taamabaga

Fanta Kulibali

Ngogenw këbaga

Nuhun Madani Tarawele ko Banun

Baarakejogonw

MAKOCI, SNV, OCED

Hakesbota:

11 000

Baara kelen suguya	Baara - këlaw hake	Baara - kelenw tile hake	Sarata tile kono (d.)	Sarata mume
1 Foro tu tigeli	5	6	200	1200
2 Foro laburula ni misidaba ye	3	1	1000	3000
3 Foro dannen ni semori ye	2	1	1000	2000
4 Foro farali ni dabanjana ye	2	1	1000	2000
5 Foro sinyeli ko föl bololadaba la	5	3	200	3000
6 Nogo donbaga foro la mögo hake	2	1	300	600
7 Foro faraliko filanan daba nana	2	1	1000	2000
8 Foro sijeni ko 2nan bololadaba la	5	3	200	3000
9 Foro ma filali misidaba la	3	1	1000	3000
10 Koori furake sinye 5	5	5	400	2000
11 Furakeli pili 40 sanna	-	-	-	1000
12 nöbore 3 sannan cikelaw kama	-	-	-	3 600
12 jege sanna cikelaw kama	-	-	-	1200
13 Koori bölenw hake	45	1	60	2700
14 Koori tali sara ka na dugu kono	-	-	-	1600
15 Koori sirilaw ka sara	-	-	-	1100
16 Koori nögofin böre 3 sanna	-	-	-	6507
17 nögesegeni böre 1 sanna	-	-	-	1963
18 Furaji litiri 1 bidon 5 sanna	-	-	-	3740
Musaka bëe lajelen mume				45210

Kalo donba

Faransikaw ka marayorow minnu tun be Farafinna tilebinbolo fe, o de ye "AOF" ye.

Farafinna cemancejamanawtun be Faransikaw ka mara kono, n'oye "AEF" ye. Politikiton fila de tun be an ka jamana kono. A folo ye "PSP" ye, min bangira 1946 san feburuyekalo tile 13 don. O kuntigiba togo ye ko Fili Dabo Sisoko. A filanan ye "USRDA" de ye, min bangira 1946 san, okutoburukalo tile 21 don. An ka jamana togo tun ye Sudan Faranse de ye. Bawo Sudan were tun be yen, min marabagaw tun ye Angilew ye. O Sudan jamana mogow be jate larabuw fe. "USRDA" kuntigiba tun ye Mamadu Konate de ye. Nka "RDA" tun be Afrikitilebin bolo jamana bee kono (Togo, Benen, Moritani, Lagine Konakiri, Burkina Faso, Nizeri, Senegali, ni Sudan Faranse) An ka marabagaw tun t'a fe k'uboloboankanna, barisa marayorow tonow de tun kera olu segensara ye. O de kanma, an marabagaw ye feerew siri walasa, an ka to u ka jafile kono. U ye kalafiliw boloda minnu be tali ke ka hakilinaw la (demedenjognaw, baaraknjogonya, teriya n'a njognaw). Nka, an ka nemaaw tun ye Fasodennumanw de ye. Olu de y'u kali, k'u ka sa segen na, o kafisa u ma ni jonya ye. O de la wulikajow kera yerebakola. Mali y'a yereita 1960 san setanburukalo tile 22 don. O'y'a soro a togo bora Sudan Faranse la, ka ke Mali ye (boko nata kono, an bena o kuna aw ye). Nka, o'y'a soro Gana ni Lagine y'u yereita 1957 ni 1958 san na. Gana peresidan togo tun ye Kuwame Nkuruma ye. Lagine masake folo kera Hamedi Seku Ture ye.

Mali ka yerepasben togo tun ye ko "Saya kafisa ni malo ye". A peresidan folo kera Modibo Keyita ye. Mali goferenaman folo ka taabolo tun ye sosiyalismu ye.

O siratges la, Mali setigiw ka sanduurubaara bolodalen kera sigaretidilanyoro, alimetidilanyoro, arajodilanyoro, bogodilanyoro, golodogiyoro, ni sanbaradilanyoro, keneysaw, feerekeyoro, farikolojenajew yorow, kalansow dayelenni denmissenniw ka soba joli, ka fara forobabaaradaw kan. Mali wari bora 1962 san zuluyekalo tile folo don. Olu de kera yereita sinsinberefolow ye. Barisa Malidenw labilara marabagaw fe fosi ma d'u ma deme ye fana. O de koson Malidenw y'u kali, k'u cesiri, k'u jenyorofin walasa ka baarada ninnu yiriwa, ni k'u jidi. O de ye yereita ni kelanya barika fasodenw ni njogon ce. O lafiya n'o daamu kera fiye dumanye jamana kono. Bee lajelen hakililatigera, bawo dunkafa tun sabatilen don fana. Sanduurfilan damine na, ninjuguw donna peresidan Modibo ni setigiw ce, k'u hakilinaw waraka ni k'u kodon-

njogon ma. O sababu jugu de ye jamanakuntigi, setigiw, bulonbamogow farafara k'u ke kulu ni kulu ye. "Kotonnjontala de be kaarabugumen sila. O dela, peresidan Modibo Keyita ye milisi sigi sen kan, ka setigiw ka so ni depitew ka so ci, ka jamana bila waati kerengerennenbolo kan, ka erewolison sigi sen kan. O de la ninjuguw ye san soro. A kera bilisajagami ye. Peresidan Modibo Keyita ka hakilina tun ye ka jamana ni jamanadenw ka dunkafa ni soredako sabati, ka Mali laye jamana horenyatenwem. Nka senkorojuguw te dese mogo la. U ye erewolison ke binkannu ani damatemekow ye, Modibo Keyita bolo walasa ka fanga togo tine (operason takisiw, dugukolo segesegeliw, sigidaw, kinw, kafow, kubedaw, ani dancew kolosiliw) olu de kera milisenw n'u ka nemaaw ka taaboloye jamanadenw kan. Antora o sigi de la, 1968 san nowanburukalo

tile 19 don finitigiw ye fanga ta. O sorodasiw nemaaya tun be yetinan Musa Tarawelebolo. Maliseleke naani bee ye naniyayira ke, ka taa waleya in ma. Sorodasiw ka dantigelikan file nin ye: "k'u be jemufanga sigi sen kan, k'u be tijeni ni waridun ni surafenko kele; k'u be yiranyiran ni siran bo Malidenw dusu la; k'u be Malidenw bee lajelen ke ne yereholoya ni sariya yoro la. Ode koson, "CMLN" (fangatasorodasiw ka jekuluba) sigira sen kan a waati la, ka jamana ka sariyasunba nongiri. Ayiwa ko ni "mogo min ko k'i ce ka ni sufe dugu mana je, i na ye." Sorodasiw ye san tan (10) ke taabolo jenjor t'u bolo fangako la. A san tannikelennan, n'o benna 1978 san ma, u ye politikiton sigi sen kan, n'o ye "UDPM" ye. O "UDPM" de kera paritipolitiki ye Mali kono. Wa, sinama t'a la. A sinsinnen, a ye yerebabilo sigi sen kan, ka denya, faya, baya, kelenya, horenya, yereholoya silasa, ka bojamana kono. A ye baaradaw datugu, ka Malidenw gen ka bila siraba kan sarakadeli, nkalontige ni fanaya la. A ye mogonumanya, ni ladiriya, ni foniseereya sudon Mali kono. (hins banna). O de kanma, bee lajelen ye wulikajo ke, ka teges ke Musa n'a ka "UDPM" an'a jenogonjuguw la. Okera 1991 san mariskalo tile 26 don.

Bubakari Kulibali

CMDT mogo miinnu ye sebenni ke boko in kono
Madu Yusuf Sise
Dawuda M. Dawa,
Mahamadu Lariya Sise,
Adama Tarawele
Daneli Kulibali
Amadu Teli
Siyaka Jara
Siyaka Dunbiya
Drisa Jalo